K. SVENSKA VETENSKAPSAKADEMIENS ÅRSBOK FÖR ÅR 1947

SÄRTRYCK

STATENS ETNOGRAFISKA MUSEUM

ÅRSBERÄTTELSE

FÖR 1946

STOCKHOLM

ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI AB

D. Statens etnografiska museum.

Personal.

I museets ordinarie personal har ingen förändring skett under året.

Under föreståndarens semester och tjänstledighet (se nedan) har museiassistenten varit t. f. föreståndare.

Arkivarbetare, avlönade genom Statens Arbetsmarknadskommission: hr Gustaf Larsson har tjänstgjort hela året. Statslösa arkivarbetarna dr. phil. Ernst Emsheimer, dr. jur. Georg Freund och fru Margarethe Friedrich ha tjänstgjort från årets början till den 20 juli, f. d. teckningsläraren Jaan Miljan 1 jan.—31 aug. samt 20 okt.—31 dec. och fru Frieda Lepik 1 april—30 sept. samt från 5 nov. till årets slut.

Lokalförhållanden.

Militära myndigheter disponera vid årets utgång fortfarande större delen av bottenvåningen i byggnad 4 samt f. d. matsalen. Det försenade utrymmandet av dessa lokaler bereder museet avsevärda olägenheter.

Verksamheten under året.

Föreståndarens tid har, som vanligt, till stor del upptagits av löpande ärenden, tjänsteskrivelser, korrespondens och besökande. Brevväxlingen med utlandet är åter mycket livlig, särskilt beträffande besvarande av förfrågningar om samlingar, byte av publikationer och vetenskapliga spörsmål i allmänhet. Många besökande ha infunnit sig med föremål för att få uppgifter om dessa. Föreståndaren har bestämt och katalogiserat samlingar samt kompletterat uppgifter i äldre inventarier. Han har lämnat intyg och anvisningar åt personer, som avrest till främmande världsdelar och åtagit sig att samla för museet. För vetenskapligt författarskap har han ej fått någon tid över.

Föreståndaren åtnjöt 11 april—18 april tjänstledighet med bibehållen lön för deltagande i möte i Oxford av ständiga rådet för den »internationella kongressen för de antropologiska och etnologiska vetenskaperna» och erhöll därvid reseunderstöd från

Svenska institutet ävensom från Svenska sällskapet för antropologi och geografi. Han deltog också i konferenser i International Institute of African Languages and Cultures samt i Royal Anthropological Institute i London samt höll i det sistnämnda föredrag över »Ethnological and anthropological studies in Sweden during the war». På anmodan av kanslern för rikets universitet har han avgivit yttrande över av docenten K. G. IZIKOWITZ uppgjort förslag till studieplan för ämnet allmän och jämförande etnografi vid Göteborgs högskola.

Föreståndaren har fortsatt sin undervisning i allmän och jämförande etnografi vid Stockholms högskola, i form av seminarier i museet. Fjorton sådana ha hållits under vår- och tolv under höstterminen. Fil. lic.-examen i ämnet har avlagts av fil. kand. ÅKE HULTKRANTZ och för betyg i fil. kand.-examen ha tentamina fullgjorts av fil. kandidaterna BENGT JÄRBE och GÖSTA KOCK samt fil. studerandena SVEN BROMAN, SVEN BÖRJESSON, SVEN HAMMARLUND, teol. dr TOR IRSTAM, BO SOMMARSTRÖM, GÖSTA WEBE och komminister ERNST HANSSON (höjning av betyg).

Museiassistenten docent S. LINNÉ har förutom löpande göromål utfört olika katalogiseringsarbeten, bearbetat material för publicering, ordnat museets tillfälliga utställning av nyförvärv från Amerika m. m. Han har även varit arbetsledare för arkivarbetarna.

Amanuensen docent G. MONTELL har övervakat föremålsvården i allmänhet och särskilt den av textilierna, deltagit i de löpande göromålen, i synnerhet i den mån de behandlat asiatiska spörsmål, samt skött museets interna bokföring. Han har vidare katalogiserat samlingar och lett uppställningen av den tillfälliga utställningen av nyförvärv från Kina, Japan och Mongoliet.

Museibiträdet fröken I. TÖRNBLOM har varit sysselsatt med maskinskrivning efter diktamen (tjänsteskrivelser, brev m. m.), renskrivning av kataloger, etiketter och manuskript, märkning av föremål samt registrering av inkommande nyförvärv (föremål, bilder och litteratur). Hon har därjämte handhaft boklån från museet, korrekturläst dess under året tryckta publikationer och skött distribueringen av dessa samt utfört erforderlig bokföring i samband med publikationsförsäljningen. Det visar sig mer och mer omöjligt för fröken T. att hinna med sitt arbete. Till undantagen torde också höra att en institution av etnografiska museets storleksordning endast disponerar en enda arbetskraft för alla dessa göromål.

Museibiträdet GUNNAR NYKVIST har fortsatt uppackning, översyn och omordnande av de till museet återförda, under kriget evakuerade samlingarna, utfört rekonstruering och lag-

ning av keramik och andra föremål samt preparering av museets textilsamlingar mot mal. Han har vidare utfört det mesta arbetet vid framtagning av material åt forskare och för tillfälliga utställningar, biträtt vid uppmontering av de senare samt utfört vid museet erforderlig fotografering av föremål (för kataloger, publikationer och åt forskare).

Vaktmästare G. Holm har utfört en del inredningssniekerier samt inramningsarbeten till utställningslokalerna. Han har även deltagit i iordningställandet av årets tillfälliga utställningar samt lagat föremål.

Värmeledningsskötaren Jacobsson har, även under eldningsperioden, biträtt vaktmästarna, bl. a. vid upp- och ompackningar av samlingar samt omflyttningar av sådana.

Arkivarbetarna: hr Larsson har klistrat upp tidningsurklipp, fotografier och annat material till bildarkivet, renskrivit kataloger m. m. Dr Emsheimer har ägnat sin mesta tid åt musiketnografiska forskningar och därvid bearbetat museet tillhörigt material. Dr Freund har fortsatt med att göra upp förteckningar över innehållet i facktidskrifter, som ej finnas i museet. Fru Friedrich och hr Miljan ha utfört teckningar, laveringar och akvareller av föremål för kataloger och publikationer m. m. Fru Lepik har helt ägnat sig åt lagning av textilier.

Civilingenjör Carl Hedin har även detta år då och då utan kostnad för museet läst korrektur och utfört andra arbeten. Musiketnografen dr Emsheimer, som även sedan hans arkivarbete upphört haft arbetsrum i museet, har likaså haft vänligheten att vid behov ställa sin kunskap om musikinstrument och primitiv musik samt i ryska språket till förfogande.

Samlingarna.

Gåvor i form av föremål.

H. K. H. Kronprinsen, som under åren upprepade gånger behagat ihågkomma museet med gåvor, överlämnade vid ett personligt besök i november en ny sådan. Den utgöres av en gammal vacker fotledsring av mässing eller brons från nö. Liberia, som tillhört en hövding, en poistöt, troligen av korallkalk, från Hawaii, vilken Kronprinsen personligen förvärvat därstädes, samt två pilspetsar av sten från Chubut i Patagonien.

Genom förmedling av H. K. H. Kronprinsen har Mrs. Margaret A. Holmes, London, översänt stommen till ett japanskt rum med tillhörande fönster med vackert snidade ramar, målade skjutdörrar och en dekorativ målning (*makimono*), monterad på guldgrund. Mrs. Holmes har välvilligt ställt i utsikt att framdeles ytterligare komplettera de japanska samlingarna.

Afrika.

Kapten ROBERT P. WILD, Cheltenham, England, engelska regeringens f. d. gruvinspektör på Guldkusten (död nov. 1946), har skänkt 25 föremål av brons eller mässing från Ashanti, de flesta s. k. guldvikter (för vägning av guldsand), gjutna i *cire perdue* (»förlorad form»). Sex av vikterna äro platta och rektangulära med ornament, de övriga äro skulpterade figurer, ofta små konstverk, med motiv ur Ashantis gamla folkliv och fauna. På en av djurfigurerna, ett piggsvin med två fåglar på ryggen, är ett ben avbrutet, vilket torde utgöra en justering av vikten efter gjutningen. I gåvan ingår även en våg för vägning och en skopa för ösning av guldsand samt en ask för förvaring av dylika. Kapten WILD har bifogat förklaringar till samtliga föremål. En del av vikterna illustrera i Ashanti vanliga ordspråk eller symboler. Dessa föremåls ålder är ännu ej med säkerhet bestämd, men tillverkningen av dem synes stått på höjden från 1600-talet fram till mitten av 1800-talet, alltså under Ashantirikets maktperiod. De geometriska vikterna anses äldre än de figurala.

Ingenjör F. E. JOSLIN, som återvänt till Sverige efter tjugofem års vistelse på Guldkusten, har förärat värdefullt etnografiskt och arkeologiskt material, till största delen från Ashanti. I gåvan ingå en stor signaltrumma och två s. k. taltrummor, som äro av samma typ och bilda ett par, »manlig» och »kvinnlig», med olika ton. De ställas bredvid varandra och slås av samma person. De som utbildats att sända meddelanden genom taltrumma (vilket är mera invecklat än enbart signalering per trumma) ha en bestämd repertoar, som regelbundet brukas och är känd av mottagaren. Trettio stolmodeller av trä i olika ornering med uppgifter om deras namn och användning, från kungens och drottningens till olika hövdingars och funktionärers, ingå i samlingen. Varje stol har sitt särskilda namn och anger ägarens sociala ställning m. m. Stolar ges av kungen till hövdingar och andra, som han vill hedra. Vidare märkas i samlingen ett tjugotal gamla aggri-pärlor, barktyg till dräkter, nu endast i bruk i enstaka fall bland fattigt folk i n. Ashanti, ett *mankala*-spel (brädspel), båge och koger med pilar, två klätterringar samt fem träskulpturer, bland dem två masker från Awowin-stammen i gränsområdet vid Elfenbenskusten, ett svärd från hausa m. m. Härtill komma över ett hundratal av de ovannämnda guldvikterna. Exakta antalet kan ännu ej anges, enär samlingen anlände sista veckan av december och ingenjör JOSLIN behöll då tills vidare vikterna för att lämna närmare upplysningar om dem. Två större metallfigurer av brons, den ena föreställande en fisk, antagligen en mal (vikt 210 g), och den andra troligen en

sköldpadda, äro enligt givaren också guldvikter, som använts vid utkrävande av böter i form av guldsand från underlydande stammar. Ingenjör JOSLIN fick dem i present av en »drottning-moder» i Kumassi och skulle de ha tillhört den berömde kung Osai-Tutu (omkr. 1700). Av alldeles särskilt intresse är ett metallkärl, en ornerad tripod med lock, troligen av mässing, som J. fann i en grotta på Kwahuplatån. Dylika kärl (*kuduo*) användes förr, och brukas ännu av en del äldre personer, i religiösa riter, till att placera offergåvor i m. m. Enligt RATTRAY, den främste kännaren av Ashanti, äro de »extremely valuable and difficult to obtain» (R. S. RATTRAY, Ashanti, s. 314, Oxford 1923). Samtliga dessa tre föremål äro gjutna i »förlorad form».

Den arkeologiska delen av ingenjör JOSLINS gåva omfattar tre lerkärl från Dunkwa-distriktet, en gammal gruvlampa från ett av infödingarnas gruvhål och 87 artefakter av sten, mest yxor av neolitisk typ men även små ringformiga föremål. De av grön sten äro funna i golvet i en grotta i Sesyweaso-distriktet, på gränsen till Elfenbenskusten, och de övriga i Dunkwa-distriktet.

Bortsett från ett mindre antal guldvikter ägde museet förut endast ett fåtal föremål från Ashanti och Guldkusten.

Envoyén AXEL PAULIN, vilken 1900—1904 som ung officer var i Kongostatens tjänst, har skänkt av honom därifrån hemförda föremål, huvudsakligen från de stora folken azande och mangbetu i nö. Kongo: 1 kastkniv, 15 knivar med skaft, 8 spjutspetsar, 2 handskydd att sätta på pilbågar (skydd för vänster hand mot slag av bågsträngen), 10 större pilar med ornerade skaft, 48 mindre pilar med löv som styrfjäder samt 1 föremål av elfenben, som ännu ej kunnat bestämmas. Härtill komma 1 stor trumpet av elefantbet, troligen från Aruwimi-området, 3 mindre dito från Uelle-distriktet, 1 kniv från babali samt ett antal genomborrade tänder och klor av lejon, leopard och vildsvin, använda som amuletter och prydnader. Från bao, en dinkastam i dåvarande Lado-enklaven, har envoyén PAULIN överlämnat 1 armring av elfenben, 1 dito av mässing samt 2 halsringar av järn för kvinnor, försedda med två långa skarpa spetsar, vilka i vissa fall användas som försvarsvapen av kvinnorna.

Assuransdirektör och fru RUDOLF MÜNTER ha utökat sin förra året lämnade gåva från araber och berber i gränstrakterna mellan Algeriet och Marocko med ett klädesplagg och två trätavlor med arabisk skrift. Professor H. S. NYBERG har godhetsfullt tolkat denna såsom hämtad ur koranen (*sura* 100, 1—4 och 111, 3—5). Föremålen höra till den samling, som fru MÜNTERS farbror, sedermera översten m. m. HENRIK ANKARCRONA på 1860-talet hemförde från Nordafrika (se föregående års berättelse).

Professor emeritus med. dr GUNNAR NYSTRÖM, Uppsala, har skänkt en sköld av oxhud och en yxa från zuluer och mis-

sionären i Svenska Missionsförbundet Bertil Söderberg två arkeologiska stenredskap: ett yxhuvud från Kimpese (bakongos område), Belgiska Kongo, och en spjutspets (?) från Ngouedi, Franska Kongo.

Asien.

Det största och värdefullaste tillskottet i de asiatiska nyförvärven utgöra de föremål, som inlösts och skänkts genom dr Sven Hedin och Hedin-expeditionen. Ur amanuensen Folke Bergmans kvarlåtenskap ha sålunda erhållits en stor samling kinesiska mynt, bl. a. flera knivmynt och spadmynt, fem gudabilder — av vilka en, föreställande den hinduiska guden Rama, är särskilt intressant — fyra lamaistiska amulettaskar med gudabilder, en stupaavgjutning och ett gammalt tibetanskt manuskript. Genom samme donators mellankomst har museet vidare fått mottaga en Gandhara-relief av sten, sju mo-ssu-manuskript från Yunnan samt en vacker snusflaska av agat från Inre Mongoliet. Gandhara-reliefen, som ursprungligen hemförts från Indien av antikvarien friherre C. R. af Ugglas, måste räknas bland årets märkligaste nyförvärv, enär den utgör äldsta länken i museets stora samling av buddhistisk ikonografi. Mo-ssu-manuskripten äro insamlade av framlidne svenske missionären Karl Asp, som vid sin missionsstation lät översätta en del av dem till kinesiska, varigenom de blivit tillgängliga för forskningen. Innehållet utgöres av skapelselegender, stamsagor m. m.

Ytterligare gåvor från Kina och Mongoliet ha överlämnats av:

fröken Siri Magnusson, Torekov, fyra kinesiska målningar, föreställande populära gudomligheter, hemförda av givarinnans morfar Gustaf von Sydow (f. 1815), som seglade på Kina i mitten av 1800-talet;

revisor Einar och fru Elsa Wibom en lackerad ask, innehållande spelmarker av pärlemor, hemförda på 1770-talet av fru W:s farfars morfar sjökaptenen Mathias Holmers (1712—1799). Han var kapten på Ostindiska Kompaniets skepp »Lovisa Ulrika»;

generalkonsulinnan Kerstin Stafsing en kinesisk lerfigur, föreställande en skådespelare;

redaktör N. P. Ollén en tryckt mongolisk bok.

Direktör Martin Månsson har utökat sina tidigare donerade japanska samlingar med följande: två sällsynta fotografiska porträtt, inramade, av kejsar Mutsuhito och hans gemål; en samling föremål för teceremonien, en väggklocka med lod och slagverk samt en målning på siden, som hör samman med av dir. Månsson 1943 skänkta processionsdockor.

Japanske militärattachén generalmajor Makoto Onodera och hans maka fru Yuruko Onodera överlämnade vid sin av-

resa från Stockholm åtta japanska böcker med träsnittsillustrationer, bl. a. av Hiroshige.

Forskningsresanden ROLF BLOMBERG har skänkt ett krisfäste från Bali, av trä, överdraget med förgyllt metallbleck, snidat i form av en *raksasa*, en demonfigur.

Amerika.

Civilingenjör J. HOLGER GRAFFMAN har skänkt ett hundratal etnografiska föremål från Mexico, hopbragta av fröken BODIL CHRISTENSEN, Mexico City, under resor i olika delar av landet. Samlingen består till största delen av klädesplagg av ursprungliga, nu ofta försvunna typer, från ett flertal stammar.

Minister AXEL PAULIN har, förutom den ovan nämnda gåvan från Kongostaten, överlämnat 67 arkeologiska föremål från Mexico, pilspetsar, ornerade sländtrissor m. m.

Framlidne fabrikör KARL LINNÉ har till museet testamenterat 24 etnografiska föremål från cuna-, chocó- och bogotáindianer i Panama. De förvärvades av hans son docent S. LINNÉ under prof. ERLAND NORDENSKIÖLDS expedition till Panama och nv. Colombia 1927.

Enstaka föremål från Amerika ha lämnats av:

direktör ERIK LUNDH en arkeologisk lerfigur från Michoacan, Mexico;

direktör MARTIN MÅNSSON en liten hövdingstav och ett ridspö, troligen från Bolivias högland;

dr FREDERICO LANE, São Paulo, genom förmedling av kapten FRITJOF DETTHOW, en »munkorg» från Brasilien (Rio Preto, staten São Paulo) »för att hindra en ko att dricka sin egen mjölk»;

direktör AXEL HIRSCH en bola från Argentina, som han erhållit av ERLAND NORDENSKIÖLD, samt

docent G. MONTELL ett bälte från lenguaindianer i Paraguay.

Europa.

Fru GERDA MONTELL har skänkt en armborstspännare, av den karelska typen, från nordöstra Lappland eller Norrbotten.

Major ALF AMUNDSON har skänkt en dolk med rikt ornerad skida av brons samt med fäste av brons i form av en inföding. Föremålet har ännu ej kunnat bestämmas men är förmodligen europeiskt arbete från 1800-talet.

Inköp och byten.

Asien.

Av missionären fru HANNA ASP 14 mo-ssu-manuskript av ovan nämnt slag, insamlade av hennes man missionär KARL ASP. Inköpta för räntemedel ur Carl von Platens fond;

genom vänlig förmedling av konsthandlaren, förre amanuensen vid museet YNGVE LAURELL, Shanghai, och svenska beskickningen därstädes 2 större japanska buddhistiska tempelfigurer och 2 par större vaser, alla dekorerade i cloisonnéteknik;

av fru EKATERINA KRANE snidad plakett av elfenben, netsuke av trä, dito av horn, tre färgträsnitt, samtliga från Japan;

av musiklärare K. THUNELL 11 japanska färgträsnitt;

av Japanska Magasinet offerbord av mässing och en rikt dekorerad *tsuba*, Japan;

av C. H. Lundgrens Antikhandel en stor buddhistisk tempelmodell, antagligen använd som husaltare i ett förnämt hem, och en målning, föreställande en buddhauppenbarelse, Japan.

Samtliga japanska förvärv ha gjorts genom räntemedel ur Didrik Bildts fond.

Av kand. NILS PONTÉN-MÖLLER en nordindisk gudabild av brons, föreställande gudinnan Gröna Tara, uppburen av en framställning av den berömda legenden om kärnandet av mjölkhavet, varigenom många av de hinduiska gudarna och deras hjälpare skapades. Inköpt för medel från Riksmusei Vänner;

av A.-B. Bukowskis Konsthandel en gammal indisk trärelief, föreställande guden Vishnu, en persisk hjälm och två persiska sköldar samt en arabisk kvinnodräkt med silversmycken;

av C. H. Lundgrens Antikhandel fem siamesiska dolkar och knivar med snidade elfenbensskaft, tidigare i hovjägmästare HELGE AX:SON JOHNSONS samlingar;

av Japanska Magasinet skulpterad, och tidigare förgylld, elefantbete med buddhaframställningar, Siam;

av majorskan VILMA NICOLIN en persisk högtidsdräkt för högre ståndspersoner, hemförd av framlidne major ROLAND NICOLIN från hans tjänstgöring i svenska gendarmeriet i Persien.

Forskningsresanden ROLF BLOMBERG, som till sin senaste expedition erhöll bidrag ur museets anslag från Riksmusei Vänner, har överlämnat två synnerligen intressanta träskulpturer, förvärvade av en tysk forskare i Bandjermassin, Borneo. Närmare uppgifter om dem införväntas från den sistnämnde. Hr BLOMBERG har ytterligare material för museet liggande på Java.

Amerika och Afrika.

Av fru ESTER AHLGREN, Djursholm, har inköpts ett arkeologiskt lerkärl från Peru. Krukan, som har formen av en sittande man, är en god representant för den högt utvecklade chimú-kulturens keramiska konst i Perus norra kustland. Den har ingått i dr E. GAFFRONS berömda samlingar av peruanska arkeologiska föremål;

av majorskan ANNA LINDENCRONA en poncho från araukanerna i Chile samt två ridsporrar av ålderdomlig modell, troligen även de från Chile;

av konsul J. G. WIBOM en av honom i Omdurman förvärvad uniformsrock av vitt bomullstyg med påsydda mönster i olika färger, som burits av en av mahdins soldater, enligt uppgift av en medlem av dennes livvakt.

Genom *byte* med Nationalmuseets etnografiske samling i Köpenhamn ha förvärvats 25 arkeologiska föremål av ben, sten och trä från Point Hope, Alaska, bland dem en väl bibehållen ansiktsmask av trä. Det danska museet erhöll i stället två mossu-manuskript av ovan nämnda slag.

Direktör FRITJOF MALMSTEN har i byte (mot nio dubbletter från Kongo, Kina och Ecuador) lämnat en stor trumpet av elfenben och trä av en förut i museet ej representerad typ samt ett spjut, båda från Belgiska Kongo.

Penninggåvor och understöd.

Ur statsanslaget för utgivande av lärda verk etc. har föreståndaren även detta år tilldelats 500 kronor för fortsatt utgivande av serien »Statens etnografiska museum. Smärre meddelanden».

KNUT och ALICE WALLENBERGS stiftelse har skänkt 2,000 kronor för fortsatt utgivande av tidskriften Ethnos under år 1946.

Föreningen RIKSMUSEI VÄNNER har överlämnat kronor 242: 03. De förvärv, som under året kunnat göras tack vare föreningens understöd äro angivna under »Asien» ovan.

Museet ber att få ge uttryck åt sin stora tacksamhet till alla gynnare och vänner, som på olika sätt främjat dess verksamhet under året.

Bildarkivet.

Till Hedinexpeditionens tidigare i museet befintliga samlingar ha överlämnats framlidne amanuensen FOLKE BERGMANS samtliga fotografiska negativ från hans resor och arkeologiska undersökningar i Centralasien samt uppklistrade och påskrivna kopior. Hedinexpeditionen har detta år liksom tidigare bekostat fotografering av ett större antal föremål i samlingarna.

Till bildarkivet ha gåvor även överlämnats av:

kapten ROBERT P. WILD 32 fotografier av guldvikter och andra föremål från Ashanti;

Statens historiska museum 10 fotografier av illustrationer i ett kinesiskt arbete;

dr H. Ritter, Basel, 7 fotografier från skoltlapparna i Finska Lappland.

Enstaka bilder eller fotografier ha skänkts av Kungl. Livrustkammaren, herr A. Anisimovs, doktorinnan Stina G:son Berg, docent S. Linné, nob. A. Mordini, Barga, professor Ivar Trägårdh.

Från fru Valborg Mjöberg, Köpenhamn, ha inköpts 37 skioptikonbilder med motiv från Nya Guinea och Australien, som tillhört hennes man fil. dr Eric Mjöberg.

Depositioner.

Östasiatiska samlingarna har deponerat 65 föremål från Östasien, bland dem flera märkliga, ss. en synnerligen vacker »mässhake» (kinesisk-taoistisk), flera mongoliska och kinesiska dräkter, en tibetansk tempelkanna av brons av en förut i museet ej representerad typ samt en mycket stor gravurna från Celebes.

Hedinexpeditionen har deponerat Folke Bergmans arkeologiska samlingar av textilier från Östturkistan och Mongoliet.

Ytterligare depositioner ha gjorts av: ingenjör O. Drakenberg en rustning, en lans, två svärd, två dolkar och en opiumpipa, förvärvade i Japan 1887—88; ryttmästare Olof Tillquist en preparerad huvudtrofé (*tsantsa*) från jibaroindianer i Ecuador.

En år 1939 av friherre Douglas Dickson deponerad samling arkeologiska lerkärl från Peru (24 st.) har återlämnats till hans änka numera fru A. Pipinélis.

Under året har museet lånat ut föremål till följande utställningar: Ibero-amerikanska arkitekturutställningen i Konstakademien (arkeologiska föremål från Bolivia, Peru och Mexico); Nationalmusei minnesutställning över konstnären Nils von Dardel (vävnader och dräkter från Guatemala och Mexico); utställningen av orientaliska mattor i Nationalmuseum (vävstol och vävredskap från Kina, tält- och tempelmattor från Mongoliet m. m.).

Boksamlingen.

Museets bibliotek har ökats genom gåvor, byte mot egna publikationer samt inköp.

Det största förvärvet är från Universitetets etnografiske museum i Oslo, som genom professor O. Solberg översänt 28 av sina publikationer.

Följande utländska institutioner ha även översänt skrifter:

Sociedad Cientifica del Paraguay, Asunción; Baroda State Museum and Picture Gallery, Baroda, Indien; Museum für Völkerkunde, Basel; Bernisches Historisches Museum, Bern; Institut d'Études Centrafricaines, Brazzaville; Administracion

de »Ethnos», Buenos Aires; Museo Etnográfico, Buenos Aires; The National Museum of Southern Rhodesia, Bulawayo; University of Calcutta; Carnegie Institution of Washington, Division of Historical Research, Cambridge, Mass.; Field Museum of Natural History, Chicago; Instituto de Arqueologia, Lingüistica y Folklore »Dr Pablo Cabrera», Córdoba, Argentina; Institut Français d'Afrique Noire, Dakar; Denver Art Museum, Department of Indian Art, Denver, Col.; Otago Museum, Dunedin, New Zealand; Societá Italiana di Antropologia e Etnologia, Firenze; Institut d'Anthropologie de l'Université de Genève; Finska Litteratursällskapet, Helsingfors; The Palestine Institute of Folklore and Ethnology, Jerusalem; Museet for Koldinghus Len, Kolding; Bestyrelsen för 5. Thuleexpeditionen, Köpenhamn; Nationalmuseet, Köpenhamn; Nationalmuseets Etnografiske Samling, Köpenhamn; Museo Nacional, Lima; Royal Anthropological Institute, London; The Manchester Museum, Manchester; National Museum of Victoria, Melbourne; Instituto de Etnografia Americana, Universidad Nacional de Cuyo, Mendoza, Argentina; Sociedad de Alumnos de la Escuela Nacional de Antropología, Mexico D. F.; The Public Museum of the City of Milwaukee; Norsk Folkemuseum, Oslo; Société d'Anthropologie de Paris; Société d'Ethnographie de Paris; Société des Océanistes, Musée de l'Homme, Paris; American Anthropological Association, Philadelphia (genom Dr. J. ALDEN MASON); The University Museum, University of Pennsylvania, Philadelphia; University Museum, African Section, University of Pennsylvania, Philadelphia; The Southern Rhodesia Native Affairs Department, Salisbury; School of American Research, Museum of New Mexico, Santa Fé; Seminar Schöneck-Beckenried, Schweiz; Spanska Utrikesministeriet genom Spaniens minister i Sverige envoyé JOSÉ DE LANDECHO; British Council Offices, Stockholm; Nederländska Legationen, Stockholm; Tromsø Museum; Universidad de Santo Domingo, Ciudad Trujillo, Rep. Dominicana; Catholic University of America, Washington.

Publikationer från svenska institutioner och sällskap etc.:

Bestyrelsen för Ibero-amerikanska arkitekturutställningen i Stockholm år 1946; Folklivsarkivet, Lund; Generalstabens Litografiska Anstalt, Stockholm; Hedinexpeditionen; Ibero-amerikanska institutet vid Göteborgs Handelshögskola; Kulturhistoriska Museet, Lund; Kungl. Livrustkammaren; Lärdomshistoriska Samfundet, Uppsala; Nationalmuseum; Nordiska Museet; Norra Smålands Fornminnes- och Jönköpings Läns Hembygdsförbund, Jönköping; Norrbottens Museum, Luleå; Riksdagsbiblioteket; Stockholms Stadsmuseum; Svenska Institutet; Svenska Sällskapet för Antropologi och Geografi; Tekniska Museet; Telefonaktiebolaget L. M. Ericsson; Universitetsbiblioteket, Lund; Upp-

sala Universitets Geografiska Institution; Varbergs Museum; Kungl. Vetenskapsakademiens Bibliotek; Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien; Östasiatiska Samlingarna.

Följande enskilda personer ha överlämnat skrifter:

dr Heinrich Berlin, Mexico, konstnären Carl Oscar Borg, Santa Barbara, dr John M. Cooper, Washington, mr. W. B. Fagg, London, stud. mag. Henrik Hastrup, Charlottenlund, Köpenhamn, prof. M. J. Herskovits, Evanston, mr. J. Hornell, St. Leonards-on-Sea, dr Georg Höltker, Posieux-Froideville, dr T. I. Itkonen, Helsingfors, dr Jaap Kunst, Amsterdam, dr Frederico Lane, São Paulo, mr. H. Lee Shuttleworth, London, dr Ethel J. Lindgren, Cambridge, prof. Robert H. Lowie, Berkeley, dr A. Métraux, New York, dr Th. Monod, Dakar, nob. Antonio Mordini, Barga, generalmajor och fru M. Onodera, Japan, mr. W. J. Phillips, Wellington, New Zealand, mr. Arthur E. Robinson, St. Albans, England, prof. Frank G. Speck, Philadelphia, mr. Graham Spry, Ottawa, mr. Donald B. Tower, Cambridge, Mass., prof. Leslie A. White, Ann Arbor, dr H. Wieschhoff, Philadelphia, fil. kand. Gösta Bertel, överbibliotekarien dr C. Björkbom, docent S. Lagercrantz, Uppsala, prof. G. Lindblom, docent S. Linné, intendent E. Manker, docent G. Montell, grosshandlare M. Månsson, doktoringenjör R. Schlyter, generalkonsul I. Stafsing, fil. lic. Rolf Söderberg.

Besökande forskare etc.

Följande gruppbesök må nämnas: deltagare i Skandinaviska Museiförbundets kongress i Stockholm, de amerikanska och brittiska museimän, som inbjudits till Sverige genom Svenska Museimannaföreningen, samt 25 st. brittiska arkitektstuderande, för studium av teceremonihuset.

Enskilda utländska besökande i studiesyfte:

hr Ayana Angadi, Calcutta, prof. Leo Bagrov, Stockholm (historiska kartor), envoyé Fernando Berckemeyer, Lima, fröken Isabelle Debran, Genève, museidirektör F. Douglas, Denver, Col., fröken Gutte Ericsén, Kastrup (keramik), amanuensen Kjell Falck, Universitetets etnografiske museum, Oslo (Sydamerika), amanuensen fröken Rigmor Frimannslund, Oslo, dr Kaare Grønbech, Köpenhamn (mongolisk litteratur), fil. mag. Auvo Hirsjärvi, Nationalmuseet, Helsingfors, fru Marta Hoffman, Oslo, hr S. W. Hsiang, Shanghai, stud. mag. Jørgen Jenk, Köpenhamn, prof. Rafael Karsten, Helsingfors, museidirektör Kristian Kielland, Oslo, byretsfuldmægtig Carl Kjersmeier, Köpenhamn (afrikansk skulptur), mag. Ferdinand Klaus, Köpenhamn (shamanistiska föremål), dr Jaap

Kunst, Amsterdam (Indonesien), dr Ethel John Lindgren, Cambridge, dr Leo Löwenstein, Stockholm (primitiv teknik), hr René Oppenheimer, Paris (Benin), amanuensen fröken Tora Sandal, Trondheim (museiteknik), fru D. Sassoon, London, dr Martin Schallenberger, Washington, fil. mag. Wilhelm Sjöberg, Helsingfors (amerikansk arkeologi), museiintendenten mag. Tygni Vahter, Helsingfors, arkitekten Ole Wanscher, Köpenhamn (kinesiska möbler).

Bland svenska besökande i studiesyfte må nämnas:

rustmästare Josef Alm (armborst), skådespelaren Benkt-Åke Benktsson, Göteborg (masker), konstnären och fru Nils Björklund (primitiv skulptur), forskningsresanden Rolf Blomberg, prof. Gustaf Bolinder, konstnären Ewald Dahlskog, direktör Stig Engelbert (fornamerikansk metallteknik), fil. lic. Bo Gyllensvärd (Kina och Japan), direktör Axel Hirsch, direktör Gustaf von Hofsten (sydamerikansk arkeologi), intendenten K. G. Izikowitz, Göteborg, möbelarkitekt Nils Johannisson (glasmålningar), generalkonsul Sven Karell, Lima, ingenjör Åke Kistner, docent Sture Lagercrantz, Uppsala (Afrika), fil. kand. Birgit Laquist (lapska föremål), läroverksadjunkten fil. lic. Alf Liljefors (musikinstrument från Söderhavet), jägmästare Eric Lundqvist, artisten Fritjof Malmsten, intendenten Ernst Manker, antikvarien A. Oldeberg, konstnären Edvin Ollers (primitiv konst), fil. kand. Claes Chr. Olrog, minister Axel Paulin, greve Arvid Posse, Göteborg, greve Eric von Rosen, dr Toni Schmid, amanuensen fil. lic. Dagmar Selling, guldsmedsarkitekten Per Sköld, stadsantikvarien fil. dr Gösta Selling, prof. Osvald Sirén, prof. Helmer Smith, generalkonsul Ivar Stafsing, amanuensen fröken Elisabeth Strömberg, fru Kaja Strömberg-Linde (koptiska vävnader), fil. dr Vivi Sylwan, Göteborg (textilstudier), fil. lic. Harry Tegnaeus, Uppsala (afrikansk litteratur), fru Gerda Törnberg (Östasien).

Utställningar m. m.

Två tillfälliga utställningar ha anordnats under året. Den 29 maj öppnades sålunda en utställning av nyförvärv från Amerika. Den utgjordes av konstnären Carl Oscar Borgs donerade samlingar från huvudsakligen Nordamerikas sydvästområde, den av ingenjör J. Holger Graffman skänkta etnografiska samlingen från Mexico samt av arkeologiska föremål från Peru. Nyförvärv från Japan, Kina, Mongoliet och Tibet visades vid en tillfällig utställning, som öppnades torsdagen den 21 nov. och omfattade gåvor, som sedan 1943 inkommit till museet.

Liksom föregående år ha samlingarna endast varit öppna fyra dagar i veckan: söndagar 13—16 samt tisdagar, torsdagar och lördagar 12—15, men liksom tidigare ha skolklasser och grupper även fått tillträde under andra dagar och tider. Bland gruppbesöken märkas: Brunssons vävskola, arkitektelever vid Kungl. Tekniska Högskolan, Konstfackskolans keramiker och dekorationsmålarelever, Korprals- och furirskolan vid KA 1, Stockholms stads lärlingsskola. Visningar för skolklasser och grupper ha utförts av amanuensen, assistenten, hr AXEL TÖRNBLOM och föreståndaren. Folkskoledirektionen i Stockholm har under vårterminen anordnat demonstrationer av de utställda samlingarna för skolklasser under ledning av fil. lic. ERIC JUEL. Antalet skolbarn vid dessa besök uppgick till 1,159.

Visningslokalerna ha under året besökts av 16,436 personer, 1,325 mindre än under 1945. Nedgången i besökandeantalet torde främst bero på att de ovan nämnda demonstrationerna för folkskoleklasser av brist på medel ej kunde äga rum under höstterminen.

Publikationer.

Följande publikationer ha utarbetats vid museet, delvis grundade på material i detta:

LINDBLOM, G., Ethnological and anthropological studies in Sweden during the War. Man, London 1946. 3 s.

——, Schebesta, P., Die Bambuti-Pygmäen vom Ituri, Bd. II, Bruxelles 1941. Anmälan i Anthropos 1942—45, Freiburg in der Schweiz 1946. 4 s.

LINNÉ, S., Museum News. Prehistoric and modern Hopi pottery. Ethnos, Stockholm 1946. 10 s., 4 fig.

——, De fornamerikanska högkulturernas arkitektur. Katalog till Ibero-amerikanska arkitekturutställningen. Stockholm 1946. 6 s., 4 fig.

——, El mapa mas antiguo del Valle de Mexico. Instituto Nacional de Anthropologia e Historia, Secretaria de Educacion Publica, Mexico. 9 s., 5 fig.

Museets tidskrift Ethnos har under året utkommit med ett dubbelhäfte och två enkelhäften, tillsammans 186 s. och 59 fig.

Gerhard Lindblom.

Bronsföremål från Ashanti.
Gammalt rituellt kärl (*kuduo*). H. 15 cm. Två s. k. guldvikter, ovanligt stora, föreställande en sköldpadda och en malfisk.
(Ur Ingenjör F. E. Joslins gåva).

Nordindisk gudabild av brons. Gudinnan Gröna Tara.
(Gåva av Riksmusei Vänner).

Relief av sten, föreställande Buddhas födelse. Från den hellenistiskt påverkade Gandhara-kulturen i Nordvästindien.

(Gåva av Hedinexpeditionen).

Indianska dräkter m. m. från södra Mexico.

Gåva av civilingenjör J. Holger Graffman).

Uppsala 1947. Almqvist & Wiksells Boktryckeri AB 47345